

saap. 3/2/1937.

Inventering av fasta fornlämningar

i

Tenala socken

Sommaren 1936.

8 valokuvaa
+ lev. 10065-71

8 valokuvaa
+ lev. 11027-30, 11692-695

52 lippua (n:ns 1-33)
8 valok. (lev. 10802-10809)
2 top-kartta

Inventering av fasta fornlämningar i Tenala socken sommaren 1936.

Tenala sockens fasta fornlämningar inventerades första gången af J.E.Wefvar, berättelsen ingår som en del i hans uppsats "Fornlemningar i Raseborgs vestra härad" i F.F.T.^{IV},Helsingfors 1879. Sommaren 1936 fick undertecknad ett stipendium av Finska Fornminnesföreningen med ändamålet att företaga en ny grundlig inventering. Dessutom skulle med stipendiet en mindre grävning i Mälsarby bekostas. Under sommaren utfördes arbetet så långt tiden medgav, bl.a. verkställdes grävningen, men denna berättelse kommer troligen att framdeles kunna fullständigas, speciellt det ringa bildmaterialet.

Fasta fornlämningar från stenåldern finnes inte i Tenala, men väl en hel del lösfynd, här nedan ordnade i alfabetisk ordning efter gårdar och byar:

Barkarböle	:rätyxa och hälften av ett hålverktyg	N.M.8837: 12-13
"	:hålmejsel	N.M.10375
Bergby	:tväryxa	Bergby
Björknäs	:mejsel	Ekenäs mu- seum 126
Gennarby	:mejsel	N.M.2794: 62
Kulla	:yxa	N.M.2794: 63
"	:yxas bettparti	N.M.2794: 66
"	:hålmejsels bettparti	N.M.2794: 75
Lindö	:tjocknackig tväryxa	N.M.5720
"	:hålmejsel	Åbo hist. mus.264
Mail	:hålmejsel och hålmejsels bettparti	N.M.8837: 14-15

Svedjekulla	:rätmejsel	N.M.6642:1
Svenskby	:rätmejsel	Åbo hist. mus.178
Vestankärr	:större yxa	N.M.503
Okänd fyndort	:del av stenverktyg	N.M.2346:26

För närmare uppgifter om dessa fynd se N.M:s kat.Föremålen härstammar från olika samlingar:v.Julins,Juselius',Kumlins och Linders.Enstaka har kommit direkt till N.M.

Att ur dessa spridda fynd utläsa något om den eventuella bosättnings spridning låter sig knappast göra.

Bronsålderslösfynd saknas,men en mycket betydande part av de talrika stenkumlen i Tenala kan väl räknas som fasta fornlämningar från denna period.I själva verket var det huvuduppgiften vid inventeringen att uppsöka dessa många kummel och rösen.Wefvars uppsats var en god vägledning,jag fann vartenda kummel han omnämner.Till hjälp var även Tallgrens och Lindelöfs:Bronsåldern i Nyland.Och slutligen var även befolkningens upplysningar till stor nytta ehuru de inte alltid var helt exakta,bl.a.gjorde jag den iakttagelsen att benämningen "jättekast"användes helt utan urskiljning för verkliga kummel,strandbildningar och istidsstenformationer (djävulsåkrar).

Flere hittills obeaktade kummel kom i dagen såsom närmare framgår av den bifogade förteckningen.Sannolikt är att än flere kan finnas.Totalsumman av kummel,som troligen kan räknas till bronsåldern blir i Tenala ⁴¹35.Härmed är socknen en av de på kummel rikaste i Nyland,utom Tenala kommer väl endast Kyrkslätt och Pojo upp på tal mellan 30 och 40.I"Bronsåldern i Nyland"upptages 44 kummel i Tenala.Till siffran ⁴¹35 har jag kommit genom att reducera 44 med 19 och till resultatet addera ⁶10 nya kummel.Av dessa 19 är två belägna i Bromarv,resten är dels troligen från järnåldern eller också helt osäker.

Kumlen är rätt ensartade i sin uppbyggning.De består av runda medelstora kullerstenar,någon gång samlade kring ^ein "ögonsten".Storleken varierar från c.2m.i diam. till c.15 m.och höjden från en knapp halv m.till c.5m.Knappast ett enda kummel är helt orört,men blott få grundligt förstörda.

*Sivert
Jaga
Bosby*

I själva verket den som har de flesta kummel

De allra flesta kumlen ligger längs nuvarande eller forna vikar, som under bronsåldern bildade en farled från Ekholmsfjärden i V till Bonäs träsk och därifrån åt S till Gennarby viken. De västligaste utlöparna möter oss ^{i ett kummel på Krigo's orle} i en grupp om fem kummel i Trollshovda by kring en liten vik, Sandviken. Åt V öppnar sig den stora Ekholmsfjärden därifrån vägen ut till vidare vatten och havet inte ens nu är så lång; läget var under bronsåldern säkert mycket utsatt. I O ligger inloppet till en av de långa smala och för Tenala så karakteristiska vikarna, den når fortfarande upp nästan till kyrkbyn. Längre österut längs detta vatten, ^{Västervik,} och avskilda från Trollshovda-gruppen av en flere km. bred lucka ligger fyra kummel. Två av dessa är belägna på norra sidan vattnet i Hölklöt by, två ungefär mittemot på andra sidan sundet i Bergby. Några km. längre åt O finns två kummel ^{på Näsuddens i Osböle, ett på Storsholmen o. två i Fastarby (1st.) orle} på Stocksudds hemmans mark, det är på N-stranden. Men sedan saknas kummel på en lång sträcka, de påträffas först kring Bonäs träsk, som ju varit en del av det här behandlade vattensystemet. Två finnes i Kulla by, två i Svedjekulla by och ett i Rörsby. I dessa trakter har den från V inkommande viken mött den södra. Också vid den sistnämnda leden ligger kummel, de nordligaste, två st., i Råby. Härefter finnes intet känt på många km., först i Björknäs och Spjutsböle byar kommer en ny grupp, den sydligaste i Tenala. I Björknäs ligger ett och i Spjutsböle fem kummel. Något nordligare på andra (västra) sidan viken finnes kummel, som markerar farleden här. Det är: i Smedsede by två kummel och i Krokby tre.

Resten av kumlen i Tenala har fordom legat spridda längre ute i skärgården, samtliga kända ligger i Mälsarby. Vattnet är ej långt avlägset, en liten vik, Mälsarby viken, sträcker sig åt S till kumlens omedelbara närhet. Jag antager här att deras antal är sex, men denna siffra är något osäker, då inom samma område finnes flere andra rösen, troligen från järnåldern, men eventuellt tillhörande bronsåldern.

Bronsålderskumlen i Tenala har utlöpare i Bromarv, ^{elva} åtta kummel, som ^{delvis} närmast ansluter sig till Mälsarby-gruppen. Norrut knytes förbindelsen med Bjärnä och dess många kummel, åt O ligger Snappertuna med 12 och Ekenäs landsförsamling med ett mindre antal kummel. Tenala är en integrerande del i den topografiska helheten.

På grundval av fynden och de fasta fornlämningarna från järn-åldern kan man bilda sig en uppfattning om bosättningsförhållandena då. Det hela är mer koncentrerat än förr och den allra väsentligaste delen ligger inte långt från den nuvarande kyrkbyn i trakter, som således länge varit de viktigaste inom socknen. Fynden är rätt talrika, dels lösfynd, dels gjorda vid grävningar. Här nedan är de ordnade i alfabetisk följd efter gårdar och byar:

Bonäs, Östergård:

Lillmalmbacken:	gravfynd	N.M.2785:1-6
"	:fynd i fyrkantig stensättning	N.M.3721:1+25
"	:lösfynd, spjutspets med holk	N.M.5718
Riåkern	: " , " " "	N.M.4369:1
Fastarby	:fynd i jordblandat stenröse	N.M.2421:1+21
"	: " " " " ?	N.M.2444:1-8
"	:lösfynd, spjutspets med holk	N.M.2812
"	: " , " " " , 2 fragm.	
	av sköldbeslag.	N.M.3667:1-3

Fastarby, Väster-

gård	:lösfynd, svärd, 2 spjutspetsar m. holk	N.M.8896:25-27
"	:brandgravfält-och boplatsfynd ?	N.M.8896:28-68
"	: " " " " ?	N.M.9041:1-101

Germundby, Backa :lösfynd, spjutspets med tånge och di-

	to med holk	N.M.9060:1-2
"	:lösfynd, spjutspets med tånge	N.M.9041:102

Grind :

Lunkankulla	:brandgravfynd	N.M.8209:1-3
"	: "	N.M.8586:1-6
"	:boplatsfynd	N.M.8896:1-24

Mail	:lösfynd, spjutspets med holk eller holkyxa av järn	N.M.8837:125
		eller 127

Målsarby, Gamsböle:fynd i stenröse *svärdsmän
utställt no. 33* N.M.10380:1-2

Svenskby :lösfynd, svärdfäste N.M.10339

För närmare uppgifter om fynden se den bifogade förteckningen, grävningsberättelser i top.ark. samt N.M:s kat.

Minnen om fast bosättning finnes i Bonäs (grav av okänt slag, fyrkantig stensättning), Fastarby (två jordblandade stenrösen), Fastarby, Västergård (brandgravfält och boplats?), Germundby (fyrkantig stensättning), Grind (brandgravar och boplats?) och Mälsarby (11 stenrösen). Dessutom må nämnas mellan 10 och 20 stenrösen på Finnby, Mellangård (ägare Hjalmar Lindström). Rösena ligger i granskog på låglänt mark, nära intill mosse. Avst. i N till rån mot statens boställe c. 75 m. och längs denna rån till Finnby c. 1800 m. Rösenas form är oregelbunden och starkt varierande. Dimensionerna obetydliga. Det är ytterligt ovisst om dessa rösen är från järnåldern, de kunna minst lika väl vara exempelvis odlingsrösen. --- Av stort intresse vid beskrivningen av bosättningens utbredning är fornborgarna av vilka det finnes två (den ena dock mycket osäker). Den ena ligger på en holme i Bonäs träsket, den andra osäkra på "Hallonberget" på Grop hemmans mark.

Huvudparten av fornlämningarna ligger i ett område, som fortfarande är Tenaläs kärnbygd. Fastarby, Bonäs, Grind, Grop och Germundby låg fordom vid vikar, som ännu under järnåldern förenade Gennarby viken med Kyrkviken via Bonäs träsk. Läget var säkert utomordentligt gynnsamt i ekonomiskt hänseende och vittnesbörd finnes om bygdens välstånd.

Sommarens grävning å Mälsarby, Gamsböle betyder möjligen en ökad kännedom om järnåldersbosättningen. Om de två obetydliga lerkärlsbitar, som fanns här, daterar rösena till järnåldern får vi här en utlöpare av bosättningen rätt långt borta från centrum.

Helsingfors den 31.1 1937.

C. Nordman

Bil. 2 top.kartor

128 fotos jämte fört.

Fornlämning N:r 1

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Trollshovda

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Degergård

Fotos:N:r 1

Orienteringsuppgifter:Kumlet är beläget på den sydvästligaste punkten av Degernäsudden på ett mellan 30 och 40 m.högt berg. C.50 m. från stranden,till det s.k. Grönstrands torpet är avståndet längs stranden åt N en knapp km.Riktningen till fornlämning N:r 2 är NO.Utsikt över Solböle-fjärden.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Berget som är en del av Degernäsudden är glest bevuxet med blandskog.

Beskrivning:Diam.N-S 13 m.,V-O 12 m.H.i S c. 3 m.,i N c.1,80m.

Kumlet är bevuxet med lavar.-----På ett berg NNV härifrån finns en stenhop,som väl dock ej är en grav (?),då dimensionerna är obetydliga och stenarna inte typiska (flata och spjälkta).

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J.E.Wefvar,sid.70.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 10.8 1935.

Fornlämning N:r 2

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Trollshovda

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Degergård

Fotos:N:r 2

Orienteringsuppgifter:Kumlet är beläget på en c.30 m.hög bergsknall på Degernäsudden NV om Kvarnviken,c.50 m.SO om änkan Ekholms torp.Avst.i S till sjön c.200 m.,avst.i N till körvägen från Trollshovda västerut c.300 m.,på ett ställe nästan 100 m.mindre.Riktningen till fornlämning N:r 1 är SV.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Blandskog.Platsen kallas Degernäsudden.

Beskrivning:Kumlets diam.N-S 12 m.,V-O 14 m.H.c.1 m.Av kumlets stenar har en myckenhet använts till en närbelägen stengärdesgård.Härvid har i kumlet uppstått en vid grop,ganska grund,som deformerar kumlets utseende i det att den minskar dess höjd.

Tidigare uppteckningar:Fornlämningar i Raseborgs vestra härad,förtecknade af J.E.Wefvar,sid.70.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 10.8 1935.

Fornlämning n:r 3.

Art: Stenkummel.

Socken: Tenala.

Antal fornlämningar: 1

Härad: Raseborgs.

Landskap: Nyland

Län: Nylands.

By: Trollshovda.

Översiktskarta: 1:42000

Hemman: Trollshovda.

Fotos: N:r 3.

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett c. 30m. högt berg vid Sandvikens NO strand NO om den lilla Eidesholmen och ONO om den stora Eidesholmen. Avståndet till vägen fr. Trollshovda åt V c.40m. Man viker av åt vänster fr. vägen några tiotal m. före staketet kring torparen Ekholms ägor.

Terränguppgifter: Berget är glest bevuxet med låga tallar.

Beskrivning: Kumlets dimensioner: Höjd c. 1 1/2 m. Diam. N-S 9 m., V-O 12 m. Medelstora och små stenar. **I**cke mossbelupet. Kumlet är upprepade gånger rubbat, ett flertal gropar finns av vilka någon nått berggrunden.

Tradition: Upptecknaren träffade torparen Ekholm, som i sin ungdom varit med om att riva upp kumlet. Man hade funnit horn o. kanske ben.

Tidigare uppteckningar: Fornlemningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J. E. Wefvar, sid. 70.

Antecknad av: C.O.Nördman, den 8. 8 1935.

Fornlämning N:r 4.

Art: Stenkummel.

Antal fornlämningar: 1.

Socken: Tenala

Härad: Raseborgs

Landskap: Nyland.

Län: Nylands.

By: Trollshovda.

Hemman: Trollshovda.

Översiktskarta: 1.42000

Ritningar: Se Wefvar, sid. 69.

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett brant berg, rätt nära stupet, vid Sandvikens S-strand SSO om Eidesholmarna (de små holmarna i Sandviken). Avståndet till vägen till Djupviken är c. 50m. Terränguppgifter och terrängbenämning: Berget, en del av Ermdalsberget, är bevuxet med enstaka tallar och granar med fria platser emellan.

Beskrivning: Kumlet är det största i Trollshovda-trakten. Dimensioner: Höjd c. 3 1/2m. Diam. N-S 20m., V-O 19m. Kumlet är nedtill moss-och lavbetäckt. I toppen ett 1 1/2 m. djupt hål, diam. c. 2m. I gott skick.

Tidigare uppteckningar: Fornlemningar i Raseborgs ^vestra härad, förtecknade af J. E. Wefvar, sid. 69-70.

Antecknat av: C.O.Noråman. 10.8 1935.

Fornlämning N:r 5.

Art: Stenkummel.

Socken: Tenala .

Antal fornlämningar: 1

Härad: Raseborgs.

Landskap: Nyland

Län: Nylands.

By: Trollshovda.

Hemman: Trollshovda.

Översiktskarta: 1: 42000.

Orienteringsuppgifter: Det c. 50 m. höga Ermdalsberget ligger o-
vanför Solbölefjärden vid inloppet till Sandviken. Kumlet ligger på
bergets toppunkt. Avståndet till vattnet är i No. S 200-300 m., i
V o. SV något mer. Kumlet ligger således rakt N om Djupviken.

Terränguppgifter och terrängbenämning: Gles tallskog. Platsen kal-
las Ermdalsberget 1. Ermdalsudden.

Beskrivning: Kumlets dimensioner: Höjd c. 1 1/2m. Diam. N-S 9m.,
V-O 8m. Kumlet är det minsta på Trollshovda mark, men stenarna äro
stora. Kumlet rätt väl bevarat, dock finns i toppen en cirkelrund
grop i botten bevuxen m. ljung. - En liten stensättning invid kum-
let har troligen byggts av vallpojkar av stenar tagna från kumlet.
Tidigare uppteckningar: Fornlemningar i Raseborgs vestra härad,
förtecknade af J. E. Wefvar, sid. 70. W. omtalar kumlet, men har ej
besökt det.

Antecknat av: C.O.Nordman 10. 8 .1935.

Fornlämning N:r 6.

Art: Stenkummel.

Socken: Tenala

Antal fornlämningar: 1

Härad: Raseborgs

Landskap: Nyland

Län: Nylands

By: Hölklöt.

Översiktskarta: 1:42000

Hemman: Östergård.

Ägare: Bruno Ekholm.

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett berg c. 400 m. NO om Östergård. Stranden, d.ä. Kvarnviken i SSV c. 100 m. avlägsen. Vilhelm Grönroos' torp i O c. 300 m. avlägset. Rusinkarja viken c. 150 m i OSO.

Terränguppgifter: Berg bevuxet m. björk o tall.

Beskrivning: Kumlets dimensioner: Diam. N-S 6 m., V-O 5.50 m. Höjd 70 cm. I kumlets mitt en stor grund grop. Det ser nästan ut som bildade kumlet en ring kring gropen. Många stenar har rasat.

Tidigare uppteckningar: Fornlämningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J. E. Wefvarr, sid. 69.

Antecknat av: C. O. Nordman, 26. 6 1936.

Fornlämning N:r 7.

Art: Stenkummel.

Socken: Tenala.

Antal fornlämningar: 1.

Härad: Raseborgs.

Landskap: Nyland.

Län Nylands.

By: Hölklöt.

Översiktskarta: 1. 42000.

Hemman: Östergård.

Ägare: Bruno Ekholm.

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett berg c. 300 m. O om Vilhelm Grönroos'torp o.c. 700 m.V om Örnvik. Stranden c. 200 m. i S.

Terränguppgifter: Berg. Vegetation: Tall o.björk.

Beskrivning: Kumlets dimensioner: Diam. N-S 9.50 m., V-O 9 m. Höjden i N 1 m., i S 1.80 m. Kumlet starkt skadat. Från O en gång in mot mitten av kumlet, denna gång når blott i sin början berggrunden. Stenar ha rasat åt O. Här och där är kumlet rört även helt nyli- gen .

Tidigare uppteckningar: Fornlämningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J. E . Wefvar, sid. 69.

Antecknat av: C. O . Nordman. 26.6 1936.

Fornlämning N:r 8

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Bergby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Bergby

Ägare:Jordbrukaren ^{Qvis} Holmberg

Fotos:

Orienteringsuppgifter:Kumlen ligger 1/2 km.åt NO från Bergby.

Terränguppgifter:jämte terrängbenämning:Gles blandskog på berggrund.Platsen kallas Sjöberget.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J.E.Wefvar.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 22.6 1936.

Fornlämning N:r 8a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Bergby

Orienteringsuppgifter:C.1/2 km.åt NO från Bergby statkarls-
boning på "Sjöberget" Avst. i N till sjön c. 100 m.,Höklöt
by i NV.

Beskrivning:Diam.N-S 10 m.,V-O 11 m.H.i V och O 1 1/2 m.,i
N och S 1/2 m.Grund grop i mitten.Kumlet har delvis rasat rätt
mycket,men är ändå ståtligt.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.69,kummel N:r 2.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 22.6 1936.

Fornlämning N:r 8b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Bergby

Fotos:N:r 4

Orienteringsuppgifter:8b knappa 400 m.ONO om 8a.Avst.i N till sjön c.250 m.Örnvik gård i N på andra sidan viken.

Beskrivning:Diam.15 m.H.i N 1,70 m.,i S inemot 3 m.I toppen en grop drygt en m. djup med två m:s diam.I N i kanten tre små gropar.Kumlet ståtligt.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.69,kummel N:r 1.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 22.6 1936.

Fornlämning N:r 9

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Olsböle by

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Stocksudd

Ägare:John Öhman

Orienteringsuppgifter:Avst.i S till Kyrkviken c.30 m.,i V till Varvlandet, en åker, c.30 m., i VNV till Stocksudd c.150m.

Terränguppgifter och terrängbenämning:Jättkastberget, bevuxet med gles tall och gran.

Beskrivning:Intill 9b i SO "stenbroläggning" ungef.10x10m.Kunde vara botten av ett röse, men detta är icke troligt.---N om 9a c. 25m.lång och 10m. bred "istidsstenbroläggning!"

Antecknat av:C.O.Nordman, den 21.8 1936.

Fornlämning N:r 9a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Hemman:Stocksudd

Fotos:N:r 5 (i bakgrunden)

Beskrivning:Diam.N-S 11m.,V-O 10m.H.1,20m.Medelstora stenar.
Grunda gropar här och där.Stenar rasat mest åt V.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 21.8 1936.

Fornlämning N:r 9b

Art: Stenkummel

Socken: Tenala

Hemman: Stocksudd

Fotos: N:r 5 (i förgrunden)

Orienteringsuppgifter: Intill 9a i SO.

Beskrivning: Diam. N-S 13m., V-O 12m. H. 1,50m. Medelstora stenar.

Rätt skadat, stora grunda gropar, stenar rasat åt olika håll.

Antecknat av: C.O. Nordman, den 21.8 1936.

Fornlämning N:r 10

Art:Stenkummel

Antal fornlämningar:2

Socken:Tenala

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Kulla by

Hemman:Kulla

Ägare:Gustav l.Agust Holmström

Översiktskarta:1:42000

Orienteringsuppgifter:Kumlen nära Bonäs träskets N-strand.

Terrängbenämning och terränguppgifter:Kullaberget,bevuxet med tall.

Antecknat av C.O.Nordman, augusti 1936.

Fornlämning N:r 10a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Kulla

Fotos:N:r 6

Orienteringsuppgifter:C.180m.ONO om Bonäs-holm.Avst.till
stranden i SSV c.100m.

Beskrivning:Diam.N-S 11m.,V-O 9m.H.i N 80cm.,i S 2m.Två,tro-
ligen sent resta rätt små stenar står nära varandra i mitten.
Kumlet är påtagligen mycket rört,stenar har rasat åt S.

Antecknat av:C.O.Nordman, augusti 1936.

Fornlämning N:r 10b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Kulla

Orienteringsuppgifter:C.280m.0 om Bonäs-holm,avst.till stranden
i S 50m.

Beskrivning:Diam.N-S 5,50m.,V-O 6,50m.Höjden obetydlig.Kumlet
är fullkomligt upprivet,i NV en stor grop,som når grunden,likaså
i mitten.

Undersökningar och fynd:Folkskolelärarinnan i Bonäs fröken Nyström
har grävt i detta kummel för flere år sedan och då funnit obetyd-
liga keramikbitar och kolstycken under en sten.Detta enligt hennes
egen uppgift.

Antecknat av C.O.Nordman, augusti 1936.

Fornlämning N:r 11.

Art: Stenkummel

Socken: Tenala.

Antal fornlämningar: 1

Härad: Raseborgs.

Landskap: Nyland.

Län: Nylands.

By: Svedjekulla.

Översiktskarta: 1.42000.

Lägenhet: Hjälmäng^m torp.

Ritningar: Se Wefvar, sid.

Ägare: Johan Vikström.

65 (?)

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett berg c. 50 m. N om Bonäs träsk. Avståndet till vägen Svedjekulla-Hjälmäng c. 100 m. i NO.

Terränguppgifter: Berg. Hage. Björk.

Beskrivning: Kumlets dimensioner: Diam N-S 12 m., V-O 14.50 m.

Höjd i S 1.20 m., i N 1/2 m. I NV en stor "grundfast" sten invid vilken i SO en grop. I mitten en liten grop. Stenar spridda åt många håll, mest åt O.

Tidigare uppteckningar: Fornlämningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J. E. Wefvar, sid. 65.

Antecknat av: C.O.Nordman, 30.6 1936.

Fornlämning N:r 12.

Art: Stenkummel.

Socken: Tenala.

Antal fornlämningar: 1.

Härad: Raseborgs.

Landskap: Nyland.

Län: Nylands .

By: Svedjekulla.

Översiktskarta: 1. 42000.

Lägenhet: Hjälming torp.

Ägare Johan Vikström.

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett litet berg knappa 50 m. SO om Hjälming torp. Bonäs träsk i VSV c. 1,80 m.

Terränguppgifter: Lågt berg, blandskog.

Beskrivning: Diam. N-S 16,50 m., V-O 16,50 m. Höjd drygt 2 m. Kumlet är byggt av stora stenar. I mitten en c. 1 m. djup grop m.2-3 m:s diam. Kumlet gör ett ståtligt intryck, men det är täckt av mycket skräp.

Tidigare uppteckningar: Fornlemningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J. E . Wefvar, sid. 65.

Antecknat av: C.O.Nordman, 30. 6 1936.

Fornlämning N:r 13.

Art: Stenkummel.

Socken: Tenala.

Antal fornlämningar: 1.

Härad: Raseborgs.

Landskap: Nyland.

Län: Nylands.

By: Rörsby.

Översiktskarta: 1.42000.

Lägenhet: Norrudd torp.

Ägare: Jarl Kvarnström.

Orienteringsuppgifter: Kumlet ligger på ett berg c. 120 m. O om Bonäs träsk, Norrudd c. 200 m. i SV, Hjälming torp c. 180 m. i N.

Terränguppgifter: Brant berg. Vegetation: tall o. gran.

Beskrivning: Diam: N-S 12 m., V-O 13.50 m. Höjd 1.20 m. Kumlet är uppfört av stora stenar. I mitten en stor och ganska djup grop. Väl bevarat.

Tidigare uppteckningar: Fornlemningar i Raseborgs västra härad, förtecknade af J.E.Wefvar, sid. 65.

Antecknat av: C. O. Nordman, 30.6 1936.

Fornlämning N:r 14

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Råby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Råby

Ägare:Godsägaren August Örnmark

Orienteringsuppgifter:Kumlen ligger S om Råby träsk.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Kasberget,c.75m.högt;
glest bevuxet med övervägande tall.

Tidigare uppteckningar:F.Geol.U.1:48.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 1.7 1936.

Fornlämning N:r 14a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Råby

Orienteringsuppgifter:Kumlet ligger c.100m. S om Råby träsk,
avst.i VNV till vägen Gennarby-Råby c.200m.

Beskrivning:Diam.N-S 6,50m.,V-O 6,50m.H.1,10m.Byggt av stora,
delvis vasskantade stenar.Cirkelrunt med branta väl radade si-
dor.Praktiskt taget hela toppen är avskalad,i NV ett hål,som
när berggrunden.Kumlet verkar ändå rätt väl bibehållet.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 1.7 1936.

Fornlämning N:r 14b.

Art:Stenkummel

m Socken:Tenala

By:Råby

Orienteringsuppgifter:30m.OSO om 14a,50m.NNV om ett militärtorn ungefär på bergkomplexets högsta topp.

Beskrivning:Diam.N-S och V-O 5,50m.,höjd 90cm.Det låga kumlet har haft väl radade kanter,det hela är cirkelformigt ordnat.I mitten ett hål vari växer ljung och en liten tall.Stenar har rasat åt alla håll.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 1.7 1936.

Fornlämning N:r 15

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Björknäs

Översiktskarta:1:42000

Ägare:Platsen skötes från Har-
parskog gård och äges av Fis-
kars bruk.

Fotos:N:r 7

Orienteringsuppgifter:Avst.till Björknäs-fjärden i V c.50m.Kum-
let är beläget nästan rakt innanför den lilla Varholmen.Svartvik
nyhemman i S c.300m.

Terränguppgifter och terrängbenämning:Strandängsberg.Bergsslutt-
ning,glest bevuxen med tall.

Beskrivning:Diam.N-S 12m.,V-O 5m.H.90cm.Grop i mitten och mindre
på vardera sidan.Mycket stenar har rasat åt S.Kumlet är ofta rört.
På det ligger en del kvistar.---C.20 m.i SO från kumlet en liten
stenhög,som eventuellt kan vara botten av ett kummel.Men detta
är ingalunda säkert.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 16

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nyland

By:Spjutsböle by

Översiktskarta:1:42000

Ägare:Platsen skötes i samband
med Harparskog gård och äges av
Fiskars bruk.

Orienteringsuppgifter:25m.N om vintervägen Spjutsböle-Leksvall där
den går genom Bölemossen.Inemot 300m.NV om Harparskog storträsk.
Avst.i NV till Spjutsböle by c.800m.

Terränguppgifter:Bergssluttning.Tall.

Beskrivning:Diam.N-S 16m.,V-O 15m.H.i V 1 m.Centralsten finnes och
invid den i S en grop.Kumlet är uppfört dels av mycket stora stenar,
dels av mindre.Tämligen upprivet och täckt av kvistar.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad,för-
tecknade af J.E.Wefvar,sid.70.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 17

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:4

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Spjutsböle by

Översiktskarta:1:42000

Ägare:Platsen skötes i samband
med Harparskog gård och äges av
Fiskars bruk.

Fotos:1:r

Orienteringsuppgifter:C.50m.S om vägen Spjutsböle-Leksvall där
den går genom Bölemossen.C.200m.VNV om Harparskog storträsk.

Terränguppgifter:Berg,nedanföör högsta toppen.Blandskog.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad,
förtecknade af J.E.Wefvar,sid.70-71.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 17a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Spjutsböle

Fotos:N:r 8(i bakgrunden)

Orienteringsuppgifter:Kumlet mest i NO.

Beskrivning:Diam.N-S 10,50m.,V-O 10m.,h.1 m.En grop i N och en i mitten.Små eller medelstora stenar.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.70.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 17b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Spjutsböle

Fotos:N:r 8(i förgrunden)

Orienteringsuppgifter:7m.VSV om 17a.

Beskrivning:Diam.N-S i båda ändorna 4,50m., i mitten något mindre.
V-O 12,50m.H.70cm.Då kumlet är smalt på mitten och långsträckt
kunde det tänkas att två kummel vuxit ihop till ett,men detta är
ingalunda givet.En stor grop i vilken växer granar har grävts
från N mot mitten.Två grunda gropar i O.Medelstora stenar.Lavbe-
vuxet.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.70.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 17c

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Spjutsböle

Orienteringsuppgifter:7m.VSV om 17b.

Beskrivning:Diam.N-S 6,50m.,V-O 8,50m.H.1/2m.I N-kanten växer en björk.Små gropar här och där.Stenar har kastats ut ur kumlet åt NO,här finnes en "grundfast"sten i kanten.Kumlet flackt.

Tidigare uppteckninga:Wefvar,sid.70.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 17d

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Spjutsböle

Orienteringsuppgifter:15m.SV om 17a.

Beskrivning:Diam.N-S 8,50m.,V-O 6,50m.H.90 cm.Kumlet är mycket rört här finns flere grunda gropar.I O-kanten växer en björk.

Över kumlet ligger en hel del ris.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.71.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 12.7 1936.

Fornlämning N:r 18

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Smedsede

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Smedsede

Ägare:Alex Lundberg

Orienteringsuppgifter:Kumlen ligger på en bergsklack c.80m.S om Skarsböle träsk,(på top.kartan Storträsk),och c.1/2 km.NNV om Smedsede.

Terränguppgifter:Låg bergsklack glest bevuxen med en,björk och tall.

Antecknat av C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning N:r 18a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Smedsede

Beskrivning:Kumlet 18a:s (det nordligare) diam.N-S 8,50m.,V-O
7m.H.varierar mellan 120 och 80 cm.I mitten en stor grop som
när bottnen,här växer ormbunkar.Stenar utkastade åt olika håll.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning Nr 18b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Smedsede

Orienteringsuppgifter:Detta kummel ligger helt sammanvuxet med 18a i SSO.

Beskrivning:Diam.N-S 7,50m.,V=O 7,50m.H.70cm.I mitten ett till bottnen nående hål vari växer en björk och en gran.Ste-
nar utkastade åt olika håll.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning N:r 19

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Krokby

Översiktskarta:1:42000

Lägenhet:Nybacka torp

Ägare:Otto Vilh.Dahlström

Orienteringsuppgifter:C.200 m.O om Skarsböle träsk,(på top.
kartan Storträsk),avst.till Nybacka torp i SO c.50m.

Terränguppgifter:Berg,blandskog.

Beskrivning:Diam.N-S 6,50m.,V-O 4,50m.H.1 m.I mitten en grop,
m som når grunden.Kumlet är ganska sönderrivet,i NO ligger nedan-
för bergsbranten några meter från kumlet en stor stenhög,möjli-
gen har stenar från kumlet kastats hit ned.Stenar har dessutom
ramlat åt SV.På kumlet ligger mycket skräp.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning:N:r 20

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Krokby

Översiktskarta:1:42000

Lägenhet:Nybacka torp

Ägare:Otto Vilh.Dahlström

Orienteringsuppgifter:Kumlen ligger c.300m.ONO om Skarsböle träsk,(på top.kartan Storträsk),och c.400 m.V om Verkflyet,(ett träsk mitt i den odlade marken nära Gennarby viken,det håller på att växa igen).Nybacka torp c.150m.i SSV.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Rätt lågt berg kallat "Dansanberget" emedan där finns en jämn håll där ungdomen brukat dansa.Gles tallvegetation.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning N:r 20a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Krokby

Beskrivning:Detta kummels (det nordligare) diam.N-S 7m.,V-O
5,50m.H.1,20m.Kumlet är uppfört av mycket stora stenar,särskilt
stora är kantstenarna.I mitten ett igenrasat hål.Kumlet rätt
väl bevarat.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning N:r 20b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Krokby

Orienteringsuppgifter:Kumlet ligger c.50m.SO om 20a.

Beskrivning:Diam.NV-SO 8m.,SV-NO 3,50m.H.1,50m.Kumlet är illa skadat,hela dess västra och södra del är troligen bortriven och nedkastad för bergsbranten c.5m.i V från kumlet.Här ligger nämligen nedanför berget en stor mängd stenar,som emellertid också kan ha kommit dit på helt naturlig väg.

Antecknat av C.O.Nordman,den 3.7 1936.

Fornlämning N:r 21

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Mälsarby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Storgård

Fotos:10067

Ägare Alarik Nyberg

Orienteringsuppgifter:C.250m. V om Mälsarby viken och c.1/2 km. NNO om Gundby gård samt knappa 50m.0 om den s.k.Engmansåkern. Terränguppgifter och terrängbenämning:Unkilberget.Bergsudde omgiven av odlad mark.Blandskog.

Beskrivning:Diam.N-S 17m.,V-O 19m.H.i S 1,80m.Kumlet är uppenbarligen beläget på ett rullstenslager varför dessa mått inte kan sägas vara exakta,de anger snarast hela stenlagrets storlek.Tre större gropar i mitten,i en av dessa växer en gran:I S-kanten en ny grop.Delvis lavbevuxet.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad,förtecknade af J.E.Wefvar,sid.66.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 18.7 1936.

Fornlämning N:r 22

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:3

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Mälsarby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Storgård

Ägare:Alarik Nyberg

Orienteringsuppgifter:C.100m.V om Mälsarby viken och c.100m.O om fornlämning N:r 21.Avst.till åkern (dalgången) i S c.30m.

Terränguppgifter och terrängbenämning:Unkilberget.Nära bergsbranten.Blandskog.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad,förtecknade af J.E.Wefvar.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 18.7 1936.

Fornlämning N:r 22a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Mälsarby

Orienteringsuppgifter:Kumlet mest i V.

Beskrivning:Diam.N-S 5m.,V-O 5m.H.80cm.Grop i mitten.En del stenar har rasat ned för den närbelägna branten i S.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.66.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 18.7 1936.

Fornlämning N:r 22b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Mälsarby

n Orienteringsuppgifter:2m.ONO om 22a.

Beskrivning:Diam.N-S 9,50m.,V-O 9,50m.H.1,40m.Grop i mitten med två björkar.En del stenar har rasat ned för den närbelägna branten i S.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.66.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 18.7 1936.

Fornlämning N:r 22c

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Mälsarby

Orienteringsuppgifter:C.5m.O om 22b.

Beskrivning:Diam.N-S 3,50m.,V-O 5m.Höjden obetydlig.Kumlet helt raserat,många stenar har rasat ned för bergsbranten i S.Kumlet delvis byggt stöttat mot några stora "jordfaste" kullerstenar vid branten.

Tidigare uppteckningar:Wefvar,sid.66.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 18.7 1936.

Fornlämning N:r 23

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Mälsarby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Storgård

Fotos:10068

Ägare:Alarik Nyberg

Orienteringsuppgifter:Kumlet ligger ovanför Engmansåkern drygt 300m.SSV om Storgård.Mälsarby viken i OSO på 250 m:s avst.Avst. till en stor röd lada invid vägen till Storgård är c.175m.

Terränguppgifter:Låg bergsknall omgiven av odlad mark.Blandskog.

Beskrivning:Diam.N-S 8m.,V-O 11m.H.1,10m.Grop i mitten och även för övrigt är kumlet rubbat.Stenar kastade åt alla håll.I S och SV nedanför bergsbranten nedrullade stenar.I kumlet tyckas sterna vara större inne vid centrum än närmare kanten.---Wefvar omnämner åtskilliga smärre stenhögar nedanför berget på några famnars avst.från varandra.På platsen finns nu hopar,som tydligen är helt nya,de innehåller bl.a.sprängda stenar.Men dessutom finns enstaka äldre stenhögar,antagligen de samma som W.omtalar.Dessa lönar det sig knappast att uppmäta,de är små och framför allt utflytande i terrängen.Blott en är något skarpare markerad.De torde med säkerhet vara odlingsrösen.

Tidigare uppteckningar:Fornlämningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J.E.Wefvar,sid.65-66.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 18.7 1936.

Fornlämning N:r 24

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Mälsarby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Storgård

Ägare:Alarik Nyberg

Orienteringsuppgifter:C.100 m.V om vägen Gamsböle-Storgård där den går över Lindsbacken.Inemot 100m.NO om det s.k.Nyrödjeberget, en bergsklack mitt i den odlade marken.

Terränguppgifter och terrängbenämning:Lindsbacken.Stenig grusbacke.Vegetation:mest gran.

Beskrivning:Diam.N-S 7m.,V-O 6,50m.H.c.1/2m.Stora stenar i ring längs kumlets kant.För övrigt medelstora eller små stenar.Mossbevuxet.Stora granar i V och O.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad, förtecknade af J.E.Wefvar,sid.68.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 24.7 1936.

Fornlämning N:r 25

Art:Fornborg

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Bonäs

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Östergård

Fotos:7182-7185;10071

Orienteringsuppgifter:Fornborgen ligger i norra delen av en liten holme i Bonäs träsk ("bosset").

Terränguppgifter:Högt brant berg med längdriktningen N-S.

Beskrivning:På bergets SO-sida finnes en fordom befast avsats, från vilken berget sluttar mot holmens låga SO-och S-strand. Vallen, som spärrat vägen upp till bergets topp, är 27m.lång och 2,5m.bred. Den går i ett knä och förenar två bergsknallar. Just vid knäet finnes en smal öppning. På bergets V-sida finnes ett långsamt sluttande smalt pass, som leder ända upp mot toppen. Detta "pass" är spärrat av en stenvall, liksom den förra uppstaplad av kullerstenar.

Tidigare uppteckningar:Se Hackmans berättelse i top.ark.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 26

Art:Fornborg ?

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Grop

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Grop

Fotos:7181

Orienteringsuppgifter:C.1/2 km.VSV om Grop.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Hallonberget.C.44m.h.och skogbevuxet.

Beskrivning:På bergets östra sluttning finnes på 25-30 m:s höjd en 53,5m.lång och 1,2m.bred vall.Från ett brant stup går den i bukter åt SO,för att plötsligt sluta på ett långsamt sluttande ställe.11m.från SO-ändan finns en 1 m.bred öppning och 9m.från den andra ändan avbrytes vallen av ett smalt klipputsprång.Vallen är byggd av delvis rätt stora stenar.-Det är emellertid ytterst ovisst om platsen är en fornborg,vallen kan vara ett stengärde uppbyggt i sen tid eller också en strandlinje^x.Där berget är lättast tillgängligt finns ingen vall.

Tidigare uppteckningar:Se Hackmans berättelse i top.ark.

x ej strandlinje

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 27

Art:Jordblandade rösen ?

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2 ?

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Fåstarby

Översiktskarta:1:42000

Fotos:989;6889

Ägare:Godsägaren Örnmark

Orienteringsuppgifter:C.200m.S om Ovanmalmträsk.

Beskrivning:Antagligen tvenne låga jordblandade rösen.

Undersökningar och fynd:Platsen har ej blivit vetenskapligt undersökt,men följande fynd föreligger:från det ena röset (27a) N.M.2421:1-21,från det andra röset (27b) N.M.2444:1-8 samt från 27a eller 27b N.M.2812,3667:1-3.

Tidigare uppteckningar:Se Hackmans berättelse i top.ark.samt N.M:s kat.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 28

Art:Brandgravfält och boplats ?

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Fastarby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Västergård

Fotos:6890-6892;7178-7180

Orienteringsuppgifter:Vid rian på Västergård.

Beskrivning:Här tyckes ha funnits både brandgravfält och boplats ?

Undersökningar och fynd:Prof.Hackman har i tvenne repriser grävt

å fyndplatsen.Fynden:N.M.8896:25-27-28-68;9041:1-101.

Tidigare uppteckningar:Se Hackmans grävningsberättelser i top.ark.
samt N.M:s kat.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 29

Art:Grav av okänt slag.

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Bonäs

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Östergård

Orienteringsuppgifter:Fyndplatsen belägen å Lillmalbacken.

Terrängbenämning:Lillmalbacken

Beskrivning:Förstörd grav av okänt slag.

Undersökningar och fynd:N.M.2785:1-6

Tidigare uppteckningar:Se N.M:s kat.

An-tecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 30

Art:Fyrkantig stensättning

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Bonäs

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Östergård

Fotos:977-982;990-991;

996-997.

Orienteringsuppgifter:Fornlämningen belägen å Lillmalmbacken.

Terrängbenämning:Lillmalmbacken.

Beskrivning:Fyrkantig stensättning,numer förstörd.

Undersökningar och fynd:Prof.Hackman har utgrävt stensättningen.

Fynd:3721:1-25.

Tidigare uppteckningar:Se Hackmans grävningsberättels och N.M:s kat.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 31

Art:Brandgravar,bostadsbottnar ?

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:5 ?

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

Hemman:Grind

Översiktskarta:1:42000

Fotos:6299-6301;6884-6888.

Orienteringsuppgifter:Fyndplatsen belägen å Lunkankulla alldeles intill Grind gård.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Lunkankulla,en kulle i den odlade marken.

Beskrivning:Här torde funnits tvenne brandgravar eventuellt medstensättning samt tre hyddbottnar.

Undersökningar och fynd:Prof.Hackman har grävt på Lunkankulla.

Fynd:N.M.8209:1-3;8586:1-6;8896:1-24.

Tidigare uppteckningar:Se C.A.Nordmans berättelser,Hackmans grävningensberättelse (i top. ark.) samt N.M:s kat.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 32

Art:Fyrkantig stensättning

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Germundby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Backa

Fotos:8487-8488;10072

Orienteringsuppgifter:Fyndplatsen belägen c.600m.NO om Germundby alldeles intill Germundby, Backas stall.

Beskrivning:En fyrkantig oundersökt stensättning, (knappast två ?)

Undersökningar och fynd:Följande fynd har tillfälligtvis gjorts:
N.M.9041:102;9060:1-2.

Tidigare uppteckningar:Se C.A.Nordmans berättelse och prof.Hackmans i top.ark.samt N.M:s kat.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 33

Art:Rösen

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:11

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Mälsarby

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Gamsböle

Fotos:10069-10070;10512-10516

Ägare:Germanus Vikström

Orienteringsuppgifter:Några hundra m.V om Gamsböle hemman.

Terränguppgifter och terrängbenämning:Gamskogen,rätt tät skog.

Beskrivning:11 låga stenrösen av varierande storlek.

Undersökningar och fynd:Mag.E.Kivikoski och stud.C.O.Nordman
har grävt ett av rösena.Fynd:10380:1-2.

Tidigare uppteckningar:Fornlemningar i Raseborgs vestra härad,
förtecknade af J.E.Wefvar,sid.66-67.Se C.O.Nordmans grävningss-
berättelse i top.ark.samt N.M:s kat.

Antecknat av:C.O.Nordman,1936.

Fornlämning N:r 34

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Kvigos

Översiktskarta:1:42000

Ägare:Ref.sekr.J.A.Nordman

Fotos:N:r 9.

Orienteringsuppgifter:Avst.till Lillsjön i NV c.320m,till bron över Lillsjöns utlopp i SSV c.500m.Högsta toppen på Öjen.

Terränguppgifter och terrängbenämning:Svinberget (av grävsvin?).
Berg.Gles tallskog.

Beskrivning:Diam.N-S 5,50m.,V-O 5,50m.Största h.inemot 1 m.Ste-
narna rätt stora,dels skarpkantade,dels rullsten.Hål i mitten o.
stenar utkastade.

Antecknat av:C.O.Nordman 15.VII 1937.

Fornlämning N:r 35

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:2

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Olsböle

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Olsböle

Ägare:Godsägare C.G.Bruncrona

Orienteringsuppgifter:Kumlen ligger på ett berg c.700m.V om Sjö-
lax.

Terrängbenämning och terränguppgifter:Näsudden.Bergkrön.Gles tall.

Antecknat av:C.O.Nordman 19.VII 1937.

Fornlämning N:r 35a

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Olsböle

Fotos:N:r 10,11

Beskrivning:Kumlets (det sydligare)diam.N-S 15m.,V-O 15m.H.
från bottnen av gropen i mitten 2m.Vid kanten är h.2 1/2m.
En djup grop och andra mindre.Rullsten.Ståtligt kummel och
vackert läge.

Antecknat av:C.O.Nordman 19.VII 1937.

Fornlämning N:r 35b

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

By:Olsböle

Fotos:N:r 11

Beskrivning: Intill 35a i NNV. Diam. N-S 9m, V-O 10m. H. 1,20m.
Grunda gropar. Stenar utkastade. --- På några m:s avst. N om
detta en liten stenhög. Är denna möjligen en rest av ett
kummel eller helt tillfällig?

Antecknat av: C.O. Nordman 19.VII 1937.

Fornlämning N:r 36

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Olsböle

Översiktskarta:1:42000

Hemman:Olsböle

Fotos:N:r 12

Ägare:Godsägare C.G.Bruncrona

Orienteringsuppgifter:Avst.till en liten vik på holmens S-strand rakt i S c.50m.,avst.till holmens Ö-udde i Ö c.350m.Holmen är belägen i Västervik S om en udde kallad Kattrompan.

Terrängbenämning och terränguppgifter:Stockholm.Isolerat berg m. delvis tvärbranta stup.C.20m.h.Enstaka tallar.

Beskrivning:Diam.N-S 6m.,V-Ö 5m.H.knappt 50cm.Måtten osäkra då den ursprungliga omkretsen är oviss.Flackt.Grunda gropar.Mycket förstört.

Antecknat av:C.O.Nordman 19.VII 1937.

Fornlämning N:r 37

Art:Stenkummel

Socken:Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad:Raseborgs

Landskap:Nyland

Län:Nylands

By:Kvigos

Översiktskarta:1:42000

Ägare:f.d.ref.sekr.J.A.Nordman

Fotos:N:r 13,14.

Orienteringsuppgifter:Kumlet ligger nära den yttersta spetsen av den s.k.Rånäsudden i norra Kvigos.SV-sluttning.Vattnet på 25 m:s avstånd. Terränguppgifter jämte terrängbenämning:Rånäsudden.Bergsudde med gles tallskog.Inte synnerligen hög.

Beskrivning:Diam.N-S och V-O 4m.H.70cm.Kumlet cirkelrunt med välbyggd kant av större stenar,inuti något mindre.I kanten ännu ställvis två lager stenar.Grop i mitten och en del stenar utkatade i en skreva i S. Ovanligt vackert kummel.

Antecknat av:C.O.Nordman,den 4.VIII 1938.

Fornlämning N;r 38

Art;Stenkummel

Socken;Tenala

Antal fornlämningar:1

Härad;Raseborgs

Landskap;Nyland

Län;Nylands

By;Fastarby

Översiktskarta:1;42000

Parcell o.ägare;Elis Vidbergs parcell

Fotos N;r 15,16.

Orienteringsuppgifter;Kumlet ligger på ett 70m.h.berg nära hösta toppen. En flik av kumlet faller på rån mellan Fastarby och Bonäs,men mitten ligger på Fastarby-sidan.Avståndet till landsvägen i S är 500m och till S-spetsen av Ovanmalm-träsket i V 1300m.

Terränguppgifter jämte terrängbenämning;Degerbackaberget.Högt berg med gles tallskog.

Beskrivning;Diam N-S 5m,V-O 4m.H.1m.Tydligt radad kant.Stora,delvis kantiga stenar.Liten grop med vegetation i mitten.Stenar utkastade särskilt i NV. Icke övervuxet.Fin utsikt.

Antecknat av;C.O.Nordman den 17.VIII 1938.

Förteckning över fotografier.

- 1)Kummel (1) å Degernäsudden, Degergård, Trollshovda by, Tenala. Foto från SO.C.O. Nordman 1936. F.10802.
- 2)Kummel (2) å Degernäsudden, Degergård, Trollshovda by, Tenala. Foto från NNO.C.O. Nordman 1936. F.10803.
- 3)Kummel (3) å Trollshovda gårds mark, Trollshovda by, Tenala. Foto från SV.C.O. Nordman 1936. F.10804.
- 4)Kummel (8b) å Sjöberget, Bergby gård, Bergby, Tenala. Foto från V.C.O. Nordman 1936. F.10805.
- 5)Kummel (9a-b) å Stocksudds hemmans mark, Olsböle by, Tenala. Foto C.O. Nordman 1936. F.10806.
- 6)Kummel (10a) å Kulla gård, Kulla, Tenala. Foto från S. C.O. Nordman 1936. F.10807.
- 7)Kummel (15) på Strandängsberg, Björknäs, Tenala. Foto från NO.C.O. Nordman 1936. F.10808.
- 8)Kummel (17a-b) i Spjutsböle by, Tenala. Foto från SV. C.O. Nordman 1936. F.10809.
- 9)Kummel (34) på Svinberget, Kvigos by, Tenala. Foto fr. SV. C.O. Nordman 1937. F.11027.
- 10)Kummel (35a) på Näsudden, Olsböle gård o. by, Tenala. Foto fr. NO.C.O. Nordman 1937. F.11028.
- 11)Kummel (35a-b) på Näsudden, Olsböle gård o. by, Tenala. Foto fr. S.C.O. Nordman 1937. F.11029.
- 12)Kummel (36) på Stockholm, Olsböle gård o. by, Tenala. Foto fr. N.C.O. Nordman 1937. F.11030.
- 13)Kummel (37) på Rånäsudden, Kvigos, Tenala. Foto fr. S.C.O. Nordman, 1938. F. 11692.
- 14)Kummel (37) på Rånäsudden, Kvigos, Tenala. Foto fr. O.C.O. Nordman 1938. F. 11693

15) Kummel (38) på Degerbackaberget, Fastarby, Tenala. Foto fr. NNO.

C.O. Nordman 1938. F. 11694.

16) Kummel (38) på Degerbackaberget, Fastarby, Tenala. Foto fr. NO.

^{d/}
C.O. Norman 1938. F. 11695.



10802

1. Kummel (1) å Degernäsuddan,
Degersgård, Trollskovda by. Foto
från S.O. Nordman 1936.



10803

2. Kummel (2) å Degernäsuddan,
Degersgård, Trollskovda by. Foto
från NNO. C.O. Nordman 1936



10804

3. Kummel (3) å Trollskovda
gårdens mark, Trollskovda by.
Foto från S.V. C.O. Nordman 1936.



10805

4. Kummel (86) å Höberget,
Bergby gård, Bergby. Foto från
V. E. Nordman 1936.



10806

5. Kummel (9a och b; fjärrunden)
å Storhudds hemmans mark,
Olsböke by. Foto C. O. Nordman 1936.



10807
6. Kummel (10a) i Kulla
gård, Kulla by. Foto H. S.
C. O. Nordman 1936.



10808
7. Kummel (15) på Strandängs-
berg, Björtnäs. Foto H. NO.
C. O. Nordman 1936.



10809
8. Kummel (17 a och b, i frögrändan)
i Spjutböle by. Foto från S.V.
C. O. Nordman 1936.



11027.

9. Kummel (34) på Svinberget,
Kivigos, Tenala. Foto fr. SV
C. O. Nordman 1937.



11028.

10. Kummel (35a) på Näsuddsen,
Olsböle gård o. by. Foto fr. NO
C. O. Nordman 1937.



11029.

11. Kummel (35a, b) på Näsuddsen, Ols-
böle. Foto fr. S. 35 b. bakgrunden.
C. O. Nordman 1937.



11030.

12. Kummel (36) på Storkholmen, Ols-
böle. Foto fr. N.
C. O. Nordman -37.



11693.

14. Kummel (37) på
Ränåsmiddan, Kirjos.
Foto från O. E. O. Nord-
man 1938.



11692

13. Kummel (37) på Ränå-
smiddan, Kirjos. Foto fr. S.
E. O. Nordman 1938.



11695
16. Kummel (38) på De-
gerbacka berget, Fas-
tarby. Foto från NO.
C. O. Nordman 1938.



11694.
15. Kummel (38) på Degerbacka-
berget, Fostarby. Foto fr. NNO.
C. O. Nordman 1938.

Bromarf.



1. Det övre kumlet på Pargas ^{pl. 10065.} mark.



2. Det nedre kumlet på Pargas ^{pl. 10066.} mark.

Fenala.



3. Kummel i Unkiishage. Mälsarby.
Unkil, mälsarby. ^{pl. 10067.} Hos Wefvar.



4. Kummel på Stor-mälsarby ^{pl. 10068.} mark.

Fenala.



5. Röse på Gernannus Wickströms ^{2 pl. 10069.}
mark i Gårnsroger, Måsarby.



6. Rösen på Gernannus Wickströms ^{2 pl. 10070.}
mark i Gårnsroger, Måsarby.

Fenala.



7. Vallrest? i pass" på V sidan av ^{nr. 10071} berget på holme i Bonäs träsk. På O-sidan vallresterna å plåtar 7184-7185.



8. Fyrkantig stensättning. ^{nr. 10072} Backa Jermundby. C. O. Nordman & Peter La Baume stå i de bötire hörnen.